

Innspill til Svalbardmeldingen | Longyearbyen 26. september 2024

Boligkvalitet for nordmenn eller bykvalitet for alle?

Longyearbyen 2024 er en by med store sosiale forskjeller. Men alles trivsel avhenger av alles trivsel. Svalbardmeldingen 2023-2024 sier at «Boligmassen skal ha en kvalitet og sammensetning som er attraktiv for norske arbeidstakere og familier». Slik blir boligkvalitet et instrument i en fornorskingspolitikk som sementerer eksisterende sosiale forskjeller. Dette påvirker det sosiale miljøet i byen negativt, og politikken kan dermed virke mot sin hensikt.

I gjenoppbyggingen etter krigen ble skillet mellom arbeidere og funksjonærer forsterket gjennom svært ulike boforhold i ulike områder i Longyeardalen. Fra midten av 1970-tallet, med «normaliseringen» av samfunnet, ble det lagt vekt på å bedre boligkvaliteten og satse på velferdstiltak for alle.

De siste årene har kvaliteten på boligmassen i Longyearbyen sunket, samtidig som det bygges nye boliger med høyere standard. Hvordan kan vi unngå at kvalitetshevingen for statlig eide boliger forsterker, og sementerer forskjellene i Longyearbyen? Kvaliteter og rom vi kan dele med andre, og som bygger opp om en felles identitet er viktigere å satse på enn kvalitetene innenfor hver boenhet.

Hvorfor bør vi ta vare på Longyearbyens stedsidentitet?

Samfunnet i Longyearbyen er i rask forandring. Her flytter én av fire gode venner hvert år, og vi lever langt unna fastlandsfamilien, tett på den russiske stat og i en natur som er i stor forandring. At vi kan føle trygghet, fellesskap og tilhørighet er viktig. Longyearbyens egenartede stedsidentitet gir nykommere tilgang til å bli en del av dette samfunnet og gjør at Longyearbyen raskt blir en del av vår identitet.

Lenge har mangfold og internasjonalt vært en viktig del av Longyearbyens identitet, og blitt sett på som en ressurs for byen. Et åpent og dynamisk sosialt miljø har gjort det lett for de mange nykommerne å integrere seg raskt. Vi må verne om disse kvalitetene om det skal være godt å bo i Longyearbyen også i framtiden.

Longyearbyens identitet konstitueres også gjennom det fysiske miljøet, som bidrar til å skape identitet og tilhørighet. Bygg og strukturer som vitner om byens rike historie er særlig viktige i et samfunn med høy turnover og raske klimatiske og sosiale endringer. Sammen med de fysiske sporene etter gruvedriften og snøscooterparkering på tundraen, er det de friske fargene og spisshusene folk flest peker på som særegne og identitetsskapende for Longyearbyen. Nå er spisshusene i dårlig stand, og står øverst på lista over bygg som Store Norske og Statsbygg vil fjerne og erstatte med nye arealeffektive boligbygg.

Økonomisk og energimessig effektivitet må balanseres med ivaretagelse av Longyearbyens identitet og tidsdybde i den kommende boligtransformasjonen i Longyearbyen. Denne transformasjonen må bygge på den brede eksisterende kompetansen innenfor kulturminneforskning og stedsutvikling på Svalbard, og skje i dialog med ulike fagmiljøer, inkludert Riksantikvaren og tverrfaglige forskergrupper.

Å bevare en historisk kontinuitet er viktig for norsk tilstedeværelse og stabilitet, men også for at de vennene som flytter hit i morgen kan bli en del av Longyearbyen og føle seg trygge her.

Ingvild Sæbu Vatn
LPO arkitekter
99500024
isv@lpo.no

Alexandra Meyer
postdoc ved Universitetet i Wien
95064145
alexandra.meyer@univie.ac.at

